

SVĚTOVÁ KONFERENCE KRAJINÁŘSKÝCH ARCHITEKTŮ V PRAZE

Jak již bylo informováno v minulém čísle, proběhla ve dnech 3.–5. května tohoto roku v Masarykově koleji v Praze - Dejvicích historicky první konference Světové federace krajinářských architektů (IFLA) u nás a to za Centrální region tj. Evropa a Afrika. Zatímco z druhého kontinentu nakonec žádný účastník nepřijel, poměrně bohatě byli zastoupeni i významní představitelé tohoto oboru ze všech dalších světadílů (s výjimkou Antarktidy). Tématem konference bylo nesmírně přitažlivé, byť poněkud všeříkající téma "New landscapes for old structures and old structures in new landscapes". Bylo ostatně zajímavé sledovat, jak různým způsobem si ono motto vyložil každý z těch, kteří poslali svůj příspěvek

Přestože se přípravný výbor dlouho potýkal s malým zájmem účastníků, byl jednací sál Masarykovy koleje nakonec po celou dobu zcela zaplněn a nutno konstatovat, že nikdo z příchozích zajisté nelito-

val. Nebyla zatím u nás taková příležitost, kdy by během tří dnů bylo možno získat tak široký přehled o tom, jaké jsou tendence o vývoji (zahradní a) krajinářské architektury v různých blízkých i vzdálených místech světa. Nutno však říci, že i pro zahraniční odborníky bylo seznámení s rozkvetlou Prahou a historickými zahradami v ní a širším i vzdáleném okolí zpravidla velmi příjemným překvapením – vždyť mnozí z nich navštívili naši zemi úplně poprvé. Podívejme se však nyní podrobněji na vlastní program konference a nejzajímavější příspěvky.

Již v předvečer zahájení konference se sešel k jednání výkonný výbor IFLA a měl pak možnost navštívit slavnostní představení Dvořákovy Novosvětské a Koncertu h moll téhož autora v Rudolfinu v podání Státní filharmonie pod vedením Jiřího Bělohávkva. Jak se ukázalo, tento příjemný a poměrně neformální prolog přispěl mj. k vysokému hodnocení celé konference

(většinou zámořskými) členy výkonného výboru.

Zahajovacího ceremoniálu se ujal nestor našich krajinářských architektů – profesor **Ivar Otruba** ze Zahradnické fakulty Mendlovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně (ZF MZLU). V krátké filozoficko-poetické úvaze se zamyslel nad relativitou toho co je ve světové krajinářské tvorbě nové či staré, původní nebo kopie, a že důležitější v tvorbě je spíše respekt a pokora. Po něm vystupovali další významné osobnosti z vedení IFLA. Současná prezidentka **Martha Cecilia Fajardo** z Kolumbie představila stručnou historii IFLA, která vznikla těsně po 2. světové válce s aktuální potřebou obnovy zničené Evropy a informovala o současnosti a budoucnosti této organizace (nejbližší kongresy). Pod dojmem čerstvého rozšíření Evropské unie hovořila mj. o možnostech a potřebě širší mezinárodní a mezioborové spolupráce (světové orga-

nizace typu IUCN, UNESCO, velké mezinárodní projekty restrukturalizace a humanizace - např. Emscher Park v Porúří nebo Bogotá v Kolumbii).

Podobným způsobem vystoupili v úvodní části i **Maria Teresa Andresen** z Portugalska – prezidentka EFLA (evropská obdoba IFLA, jejichž sjednocení je na dohled), která se věnovala hlavně nutnosti zvýšení úrovně vzdělání v oboru a aktuálními problémům evropské krajiny, jakož i náměty k řešení některých problémů Afriky. **Alfonso Vegara** – prezident ISO-CaRP (Mezinárodní společnost městských a regionálních plánovačů) předznamenal problémy vyplývající z existence 80 měst přes milión obyvatel v roce 1950 a 365 takových měst v roce 2000. Sympatický a neotřelý pohled srovnávající práci politiků a krajinářských architektů představila naše bývalá kolegyně **Michaela Šojdrová**, nyní poslankyně, členka Parlamentního výboru pro vědu, školství a kulturu. Nutno říci, že krajinářští architekti z toho vyšli lépe. Profesor **Jiří Damec**, vedoucí Ústavu zahradní a krajinářské tvorby ZF MZLU se zamýšlel nad věčným problémem jak přinášet novou kvalitu a současně nezbořit to starou – naopak tvořivě na ni navázat, chápat genia loci.

Tím byl v zásadě uveden odpolední blok, který byl orientován zejména na příklady krajinářské tvorby ve větším měřítku. Po teoretické umělecko-historické úvaze newyorského **Gavina Keeneyho** o různých aspektech vztahů krajiny a architektury z dalších příspěvků zaujal obzvláště **Jeppe Aagard Andersen** s řadou inspirujících realizací z rodného Dánska, zejména Kodaně – af už detailů vtipně využívajících efekty vodní hladiny či měsíčního světla nebo rozsáhlejších úprav jako např. přístav v okolí Hamletova zámku Kronborg v Helsingoeru.

Holandský problém pojmenovaný **Martinem Knuijtem** jako „zrychlené krajiny“ je v jiné formě možná problémem všech vyspělých evropských zemí. Jedná se o postupné nahrazování ryze venkovské krajiny krajinou urbanizovanou spíše městského charakteru. Klíč k řešení tohoto problému vidí autor ve strategiích, které sice respektují současné trendy, nicméně zachovávají a rozvíjejí charakter krajiny původní.

Krajinářka z kanadského Guelphu **Cecelia Paine**, se na několika typických příkladech věnovala problé-

mům ochrany a revitalizace kulturního dědictví vybraných kanadských měst.

Matti Eronen z plánovací divize města Helsinky popisoval na několika odlišných příkladech přístupy k plánování a rekonstrukce městské zeleně (a to včetně lesů, ostrovů i historické kulturní krajiny), která tvoří neuvěřitelnou jednu třetinu celkové rozlohy finské metropole.

Alena Salašová ze ZF MZLU navrhuje na příkladu minulosti i současnosti Lednicko-valtického areálu a kulturní krajiny Mikulovska dosti zásadní otázku a sice zda vystačíme při současných změnách sociálně ekonomických podmínkách a způsobech využívání krajiny s tradičními konzervačními způsoby její ochrany.

Dvě mladé kolegyně z Řecka **Maria Koziraki** a **Maria Tratseia** se zabývaly problémem oživení archeologických památek uprostřed měst na příkladu Soluně formou tzv. archeologických stezek, jejichž cílem bylo jejich lepší začlenění do organismu města.

Závěrečné přednášky prvního dne měly informační charakter a upozorňovaly na významné oborové časopisy TOPOS (evropský) a Landscapes/Paysages (kanadský).

První konferenční den skončil pro účastníky malou uvítací recepcí, kterou krátkou zdřavicí zahájil náš kolega, 1. náměstek ministra kultury **Zdeněk Novák** v Ledeburské zahradě, jejíž terasy poskytovaly velmi inspirativní pohledy na zahrady okolní i na starou Prahu ležící níže.

Druhý den konference zahájil přednáškou s mnohoznačným názvem, který by se dal přeložit jako „Na hraně“ přední australský krajinář architekt původem z Brna **Vladimír Sitta**. Na mnoha ukázkách doložil na jedné straně nutnost překračování profesních hranic v krajinářské tvorbě díky novým technologiím (střešní a visuté zahrady na konstrukcích), na druhé straně se dotkl neudržitelnosti současného životního stylu zejména velkých metropolí, kde dnes 100 obyvatel potřebuje ke svému životnímu pohodlí 38 ha (v Austrálii) a tato plocha se bude dále zvětšovat. Ctít ve své tvorbě zásady trvale udržitelného života by dle možností mělo být samozřejmostí každého krajináře. Ve své odpolední přednášce na ČVUT (mimo program konference) představil řadu vynikajících příkladů vlastní tvorby, přičemž však uznal, že většina jeho klientů patří k bohatším vrstvám

australské společnosti, kterým tyto zásady mnoho neříkají.

Vancouverský krajinář architekt **Greg Smallenberg** prezentoval na čtyřech ukázkách obnovu tří objektů historické kulturní krajiny. Jednak šlo o areál zpravidla dřevěných doků, skladů a obytných budov dílem zachovaných, dílem změněných na pobřežní park, dále úprava okolí Rideau Hall – guvernérské rezidence, revitalizace centrální experimentální farmy-instituce určené dříve ke vzdělávání imigrantů ve farmářství pro potřeby zemědělského výzkumu a konečně rekonstrukce rozsáhlého Hastings Parku ve Vancouveru za aktivní účasti zástupců veřejnosti.

Paní **Brigitte Mang** z Vídně dokládala na obrazové dokumentaci velmi podrobně rekonstrukci císařské letní rezidence Schönbrunn probíhající od roku 1990 a respektující všechny předchozí vrstvy. Právě preference některých z nich (zejména vegetačních prvků) ovlivňujících podstatně některé průhledy a detaily se stala námětem k následné bohaté odborné diskusi.

V tématice rekonstrukcí pokračoval **Matthias Lanzendorf** z Lipska, který věnoval svůj příspěvek postupně rekonstrukci cisterciáckého skvostu Oseku, udržovaného řadu let jediným mnichem, pak mezinárodními studentskými brigádami za přísného dohledu pracovníků památkové péče. Po rekonstrukci zde bude zřízeno středisko česko-německého setkávání za účelem spolupráce v regionálním rozvoji, ale i duchovních zkušeností.

Teoretický úvod k zítřejší exkurzi do Veltrus – „okrasné farmy“ se zámek postižených masivně povodněmi v roce 2002 provedl autor vítězného soutěžního návrhu **Martin Stránský** a ředitel Národního památkového ústavu **Jiří T. Kotalík**.

Dopolední blok ukončil přednáškou o zahradách Josipa Plečnika na Pražském hradě znalec jeho díla, bývalý slovinský velvyslanec v Praze, organizátor velkolepé plečnikovské výstavy na Hradě v roce 1996 pan **Damjan Prelovšek** z Lublaně, který pak se svým výkladem pokračoval přímo ve zmíněných zahradách při odpolední exkurzi. Ta pak pokračovala pod brilantním odborným vedením **Inky Truxové** z Národního památkového ústavu, která účastníky konference provedla všemi zpřístupněnými terasovými zahradami pod Pražským hradem. Den dozněl velmi příjemnou gala večeří v Hanavském pavilónku, odkud účastníci mohli sledovat nejen

jeden z nejkrásnějších pražských pohledů, ale na dramatickém nebi i úplné zatmění Měsíce načasované právě na konec večere. Spontánní spokojenost všech přítomných se projevila dokonce i společným zpěvem.

Poslední den konference začal půldením exkurzí, kdy si účastníci vybírali mezi parkem a dendrologickou zahradou v Průhonických (kde byla prezidentkou IFLA zasazena pamětní lípa) a parkem před rozsáhlou rekonstrukcí ve Veltrusích.

Poslední přednáškový blok konference, který by bylo lze nazvat urbanistický, zahájili kolegové Henry Hanson z Edinburghu se svým průhonickým spolupracovníkem Janem Hendrychem srovnáním vybraných urbanizovaných částí údolí Vltavy v Praze a řeky Monongahela v Pennsylvánii. Tento výzkumný projekt byl zajímavý zejména po stránce odlišných legislativních možností obou prostorů, ale i řešením aspektů krajinného rázu a daných území.

Velmi efektním pohledem do nepříliš známého světa bylo expozé australského architekta **Granta A. Donald**a působícího dlouhodobě v Číně, bohatě doplněné obrazovým materiálem. Rychlost a převratnost zdejšího ekonomického rozvoje se s tím co známe z Evropy vůbec nedá srovnat, stinnou stránkou rozvoje je mj. velmi malé respektování čínské kulturní tradice a tvarosloví při rekonstrukci a rekonverzi rozsáhlých území a tedy nutnost krajinného architekta v týmu, který tyto zásady s ohledem i na sociální strukturu a životní styl daného území má vždy zohlednit.

Mladé kolegyně z řeckého Ministerstva životního prostředí, plánování a ve-

řejných prací **Julia Georgi a Maria Kapnistou** poutavě přiblížily krajinné úpravy v souvislosti s přípravou na Letní olympijské hry v Aténách. Úprava okolí sportovních areálů s použitím četných velkorysých a odvážných vodních prvků i přeměna řady prostorů v centrálních Aténách inspirovala podnětnou diskusi.

Poslední přednáška konference od **Hala Moggridge**, britského nestora IFLA, byla pozvánkou na příští 42. světový kongres této organizace 26. – 29. 6. ve skotském Edinburghu, který byl autorem prezentován jako místo úspěšných kombinací starého i nového.

V závěrečné velmi spontánní a emotivní řeči paní prezidentka Marta Fajardo ocenila pražskou konferenci jako jednu ze svých nejhezčích a vyzvala všechny účastníky k pokračování v mezinárodní spolupráci a tedy i hojně účasti na dalších kongresech a konferencích IFLA.

Konference byla zakončena krátkou rozlučovací party, kterou opět uvedl Zdeněk Novák, jehož slova by se dala shrnout do věty „tvořme především srdcem“.

Část účastníků se setkala ještě druhý den na celodenní pokonferenční exkurzi, kterou pan docent architekt **Ivan Vorel** vedl do historické schwarzenberské krajiny jižních Čech. V deštivém, avšak svěží zelení zářícím dnu, se mohli zejména zahraniční kolegové seznámit s unikátní krajinnou dispozicí alejového propojení zámků Čimelice a Rakovice, která měla původně být přetnuta dálnicí, s lesoparkem kolem Orlíka a konečně parkovou krajinou kolem Hluboké a zámku Ohrada, poněkud „netradičně obohacenou“ novým golfovým hřištěm.

Srdečné loučení účastníků po příjezdu do Prahy nenechalo nikoho na pochybách, že nejen po odborné, ale i po lidské stránce byla konference tím, čím zejména má být – setkáním lidí příbuzných zájmů, navázáním jejich profesní spolupráce i neformálních přátelství, což dokazovaly mj. živé diskuse u vystavených posterů v době konferenčních přestávek. Ostatně referáty, které se z časových důvodů nedostaly do hlavního programu a byly odkázány do posterové sekce, by stály rovněž za samostatný článek. Někteří autoři příspěvků přislíbili možnost jejich uvedení po úpravě v časopise *Zahrada park krajina*.

Děk patří celému přípravnému výboru konference, zejména inspirátorce a tahounce celé akce **Radmile Fingerové**, naší delegátce v IFLA, která svou nezdolnou energií a současně optimismem dodávala chuť i sílu všem ostatním, tajemnici pořádatelce Společnosti pro zahradní a krajinnou tvorbu **Evě Vozenílkové** a paní **Renatě Somolové** z firmy Guarant, která konferenci organizačně zašitřovala a byla vždy trpělivá i v době, kdy díky malému zájmu účastníků, sponzorů a s tím spojených finančních problémů vypadala konference všelijak.

Tak tedy všechny koho předchozí řádky nějak zaujaly, zabrouzdejte na www.iflaonline.org a vzhůru na další kongres IFLA v září v Tchaj - Peji (Taiwan) a v červnu 2005 ve skotském Edinburghu. So, don't hesitate and come.

*Ing. arch. Igor Kyselka, CSc.
Ústav územního rozvoje Brno*